

Thor Otto Lohne,
leder i programkomiteen for European
Gas Conference 2019,
Radisson Blu Atlantic Hotel,
Stavanger, 28. og 29. mai.



FOTO: PRIVAT

- En realitets-sjekk av Europa

En realitets-sjekk av både rene energipolitiske føringer og den forsyningsmessige virkeligheten i de europeiske landene blir de viktigste temaene under årets European Gas Conference, sier chairman, leder av programkomiteen, sivilingeniør, tidligere GFU-leder, Gassco-direktør og nå konsulent og investor i gassinfrastruktur, Thor Otto Lohne (61).

Han er kanskje blant dem som burde vite mest om hva som er aktuelle spørsmål i et broket europeisk energilandskap for tiden. Med en karriere i den norske gassindustrien siden 1970-tallet, sist med et kort innsmett i OED i en periode etter at han forlot Gassco, deler han sine kunnskaper med kunder og kolleger i North Sea Infrastructure AS & Borgland Advisory AS. Samarbeidet har pågått siden september 2017.

G21: Som chairman i programkomiteen for European Gas Conference i Stavanger 28. og 29. mai, samler du igjen det ypperste av ekspertise om gassmarkedet i Europa. Hvilke er de viktigste temaene å få belyst under årets konferanse?

THOR OTTO LOHNE: Våre energiressurser og kompetansen vi har utviklet, gir oss en viktig rolle som leverandør av energi - spesielt som verdens tredje største gasseksportør og leverandør av en fjerdedel av EUs gass. EU og Norge trenger en helhetlig politikk for langsiktig verdiskaping hvor energibehov, forsyningssikkerhet, klimahensyn og næringsutvikling ses i sammenheng. Konferansen tar utgangspunkt i politiske føringer fra Europakommisjonen, som fremmer lovproposisjoner og setter de vedtatte lovene ut i livet.

Første del av konferansen blir en realitets-sjekk av de politiske føringene versus viktige drivkrefter for utviklingen av energisektoren internasjonalt. Vi vil blant annet høre om verdensledende og ny teknologi hvor stikkord er digitalisering, fornybar energi, hydrogen, LNG og CCS.

Del to av konferansen blir en realitets-sjekk av de politiske føringene versus en doktrine om at maktsystemers erklærte noble hensikter sjelden er rene fabrikasjoner. Vi vil høre om hvordan utsynet er til etterspørsel og forsyning i ulike deler av Europa. Dette spisser seg inn mot Øst-Europas hvor vi får siste nytt knyttet til Nord Stream 2 og rørledning fra Norge via Danmark til Polen. Om lag halvparten av de uoppdagede ressursene på norsk sokkel er gass, men oljeselskapene er lunkne til å finne

den. Dette hevder OD og del tre av konferansen vil belyse dette.

Akkurat nå i begynnelsen av 2019 har det skjedd mye som berører hele den europeiske energiindustrien, inkludert gassens rolle i det fremtidige EU. Hvilke begivenheter tror du vil påvirke markedet mest?

Stikkordet på en begivenhet jeg ønsker å trekke frem er geopolitikk. Gasseksportører ser på EU, med en samlet befolkning på rundt 512 millioner mennesker, som et svært attraktivt marked. Russland og Norge er i dag de største gasseksportørene til dette markedet. USA synes nå å gjøre Europa til en «kamp-plass» med hensyn til gassleveranser. Dette med bakgrunn i at USA mener Russland med nye rørledninger vil styrke sin dominans i Europa generelt og i enkelte EU medlemsland spesielt og at USA er blitt netto gasseksportør og trenger et betalingsvillig marked. President Donald Trump har anklaget Tyskland for å være «fanget» til Russland og at Nord Stream 2 undergraver Europas energisikkerhet. USA ønsker at europeiske land skal kjøpe mer LNG, noe som er blitt brukt som forhandlingskort i den pågående handelskonflikten med EU.

I juli 2018 ble EU-kommisjonen president Jean-Claude Juncker og president Donald Trump enige om å styrke det strategiske energisamarbeidet mellom EU og USA. I oktober 2018 gikk 25 prosent av USAs LNG til EU. Dette utgjør 0,6 milliarder kubikkmeter, men synes utilstrekkelig.

USA truet i januar med å innføre sanksjoner mot tyske selskaper som deltar i byggingen av Nord Stream 2-rørledningen. Tysklands økonomiminister Peter Altmaier annonserte i februar at Tyskland vil importere mer LNG fra USA og skal bygge minst to nye LNG-terminaler. Altmaier sa behovet for å importere flytende gass øker i Europa som følge av at gassområdene tømmes, samtidig som de europeiske regjeringene vil gå vekk fra kjernekraft og kull. Maktsystemers erklærte noble hensikter er sjelden rene fabrikasjoner. Fortsettelse følger ...

Den tyske avviklingskomiteen for kullkraft ble i januar i år endelig enige om gradvis å fase ut kullkraften i Tyskland frem til total utfasing i 2038. Fra før har tyskerne vedtatt å kvitte seg med kjernekraften i 2022. Hvordan tror du dette vil påvirke gassmarkedet i Europa?



GASSKONFERANSE: Nok en gang samles noen av Europas ledende gass eksperter til konferanse i Stavanger. Bildet er fra en tidligere EGC i Oslo.

Kullkraften i Tyskland er rundt 45 000 megawatt, eller 40 prosent av Tysklands kraftkapasitet. Det er mye. Jeg tror at fornybare energikilder innen sol- og vindkraft - som trolig vil bli enda billigere - på lang sikt vil sette et vesentlig preg på kraftforsyningen og fylle gapet når kjerne- og kullkraften fases ut. Jeg forventer at etterspørselen etter gass til kraftgenerering i Tyskland vil øke. Tyskerne har satset tungt på fornybar energi som vind og sol, men slik både Angela Merkel og den tyske økonomi- og energiminister Altmaier har påpekt, er Tyskland avhengig av å ha en sikker og fleksibel kraftkilde i tillegg. Det som skjer i Tyskland er en positiv utvikling for gass.

Polske Gaz-System og danske Energinet ble i slutten av november i fjor enige om endelig å investere i Baltic Pipe. Hva tror du om det, vil Baltic Pipe etter nesten 20 år som prosjekt, om-sider bli bygget?

En gasstransportløsning fra Norge til Polen har - som konsekvens av regjeringsskifter - vært av og på agendaen i Polen. Politikerne i Polen har i alle disse årene hatt høy oppmerksomhet på forsyningssikkerheten, men de har vært uenige om løsningsvalg. Noen har ment at det må være billigere og greit nok å importere via Tyskland som betyr at det fysisk legges mer russisk gass igjen i Polen av den gassen som går i Yamal-rørledningen. Andre har ment at en må fysisk diversifisere forsyningen. Som følge av blant annet Nord Stream-rørledningene har det sistnevnte synet nå fått større tilslutning. Ut fra hensynet til å ha tilstrekkelig kapasitet til markeder er ikke en utvidelse av eksportkapasiteten til Polen nå nødvendig. Den vil imidlertid kunne bli en interessant kommersiell mulighet for eksport av norsk gass. Jeg tror nå at Baltic Pipe vil bli realisert, men det har jeg også trodd på før ...

I invitasjonen til EGC 2019 skriver du at LNG vil gjøre de globale gassmarkedene mer fleksible. På hvilken måte kan eksempelvis økt eksport av både russisk og amerikansk LNG påvirke Norges tørrgassvirksomhet?

Dette kan gi økt gass-til-gass konkurranse og prispress. Norsk olje og gass har imidlertid over flere år møtt sterk konkurranse, ikke minst fra skifer, som har stått for 75 prosent av produksjonsveksten internasjonalt de siste fem årene. Det har likevel de siste årene vært investert rundt 15 milliarder årlig i leting på norsk sokkel. Tallet ventes å øke fremover med oppgangen i an-

tall brønner som skal bores. I 2019 ventes rundt 50 brønner, som er tilbake på nivåene vi så før oljeprisfallet.

Denne omfattende aktiviteten indikerer at norsk olje og gass står seg godt i konkurranse med alternative prosjekter andre steder i verden. Hvorfor? Svaret er summen av at vi klarer å igangsette billige (målt per enhet) produserende felt, at vi har en effektiv og billig (målt per enhet) gassinfrastruktur og har nærhet til markedene. Innsatsen som ligger bak for å bli så konkurransedyktig er ikke enkel - den har vært formidabel fra alle partene i arbeidslivet. Vi er godt posisjonert. Nær all norsk gass eksporteres til Europa. I Europa forventes etterspørselen etter gass å være relativt stabil i årene fremover, men egenproduksjonen av gass i EU synker slik at importbehovet øker. Gitt at vi har svært konkurransedyktig gass i det europeiske markedet, forventer jeg at norsk eksport vil ligge på et stabilt høyt nivå i flere år fremover, selv med økt eksport av russisk og amerikansk LNG.

Norsk naturgass innbrakte 264 milliarder NOK i eksportinntekter i 2018, og satte med det ny inntektsrekord. Men hvor lønnsom er egentlig denne eksportnæringen for Norge og de norske selskapene?

Jeg tenker handelsoverskuddet med Europa kan være en indikasjon på dette. Etter Russland er vi EU's viktigste leverandør av olje og gass. Handelsoverskuddet med EU er sterkt knyttet til utviklingen i eksport av råolje og gass. I 2018 gikk 96,2 prosent av all olje- og gass eksport til EU. Landet som mottar mesteparten av norsk olje, og nest mest av gassen, er Storbritannia. Tyskland har siden 2013 vært det landet som mottar mest gass.

Handelsoverskuddet med Europa endte på 369 milliarder i 2018, det største siden 2014. Dette er utelukkende på grunn av eksporten av olje og gass. Ser vi bort fra olje og gass, blir bildet av handelsbalansen mot Europa noe ganske annet. Handelen med såkalte fastlandsvarer viser et underskudd på mellom 86 og 146 milliarder kroner de siste ti årene.

På tross av at Norge kommer til å være en olje- og gassnasjon i mange tiår fremover, pågår det en debatt om hva vi skal leve av «etter oljen». Vi må ha konstant oppmerksomhet på hvor lønnsomme arbeidsplasser kan skapes. Det er arbeid og verdiskaping som er forutsetningen for velferdsstaten. Handelsunderskuddet med fastlandsvarer viser at denne utfordringen er større enn formidabel for partene i arbeidslivet.